

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Epist. CXIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

A magno incedendo sequendo lassatus est, infinitum cepit vocari, quod longè aliud factum quam finitum, cum magnum videretur, sed finitum. Eodem modo aliquid difficulter fecari cogitauimus: nouissimè crescente difficultate, insecabile inuentum est. Sic ab eo quod vix & aegrè mouebatur, processimus ad immobile. Eadem ratione aliquid secundum naturam fuit: hoc in aliam proprietatem magnitudo sua transtulit, & bonum fecit.

EPIST. CXIX.

DIVITIAS à nobis peti posse, & accipi, nil superuacuum petendo. Finem omnium rerum spectandum, qui Naturam non excedit. Satis ea habere, non multum, querit. Ostendit deinde diuites vulgò, omnes pauperes esse. Pulchra, & (Deus bone!) vera sunt.

B **Q**UOTIES aliquid inueni, non exspecto donec dicas, ¹ In commune: ipse mihi dico. Quid sit quod inuenerim, quæris? finum laxa, merum lucrum est. Docebo quomodo fieri diues celerrimè possis, quod valdè cupis audire. Nec immeritò: ad maximas te diuitias compendiariâ ducam. ² Opus erit tamen tibi creditore. vt negotiari possis, as alienum facias oportet: sed nolo per intercessorem mutueris, ³ nolo proxenete nomen tuum iactent. Paratum tibi creditorem dabo, ⁴ Catonianum illud: à te mutuum fumes. *Quantulumcumque est, satis erit, si quidquid deerit, id à nobis petierimus.* Nihil enim, mi Lucili, interest, vtrum non desideres, an habeas. Summa rei in vtroque est eadem: non torqueberis. Nec illud præcipio, vt aliquid naturæ neges: contumax est, non potest vinci, suum poscit: sed vt quidquid naturam excedit, scias precarium esse, non necessarium. Esurio: edendum est. vtrum hic panis sit plebcus, an siligineus, ad naturam nihil pertinet. Illa ventrem non delectari vult, sed impleri. Sitio. vtrum hæc aqua sit ⁵ ex lacu proximo excepta, an ea quam ⁶ multâ niue clusero, vt rigore refrigeretur alieno, ad naturam nihil pertinet. Illa hoc vnum iubet, sitim exstingui. Vtrum sit aureum poculum, an crystallinum, an murthinum, an ⁷ Tiburtinus calix, an manus concaua, nihil refert. Finem omnium rerum specta, & superuacua dimittes. Fames me appellat: ad proxima quæque tendatur manus: ipsa mihi commendabit, quodcumque comprehendero. Nihil contemnit esuriens. ⁸ Quid sit ergo, quod me delectauerit, quæris? Videtur mihi egregiè dictum: *Sapiens, diuitiarum naturalium est quæsitior accerrimus.* Inani me, inquis, lance muneris. ⁹ Quid est illud inane? Iam ego ¹⁰ paraueram fiscos: circumspiciebam in quod me mare negotiaturus immitterem, ¹¹ quod publicum agitarem, quas accerferem merces. Decipere est istud, docere paupertatem, cum diuitias promi-

EPIST. CXIX. 1. IN COMMUNE.] *Græcorum erat prouerbiū, in re quam in viâ fortè inuenissent, rōndè ipsi: Communis Mercurius: quasi dicerent, & mihi pars esto. Phurnutus, de Mercurio: Siquis aliquid in itinere inuenit, moris est profari, Communi Mercurio: qui certè rei inuenta conscius est, vt qui in viis verteretur.*

2. OPVS ERIT TAMEN CREDITORE.] *Quo ipso te, vt arguendo subdit.*

3. NOLO PROXENETÆ.] *Græco nomine œconomus, qui est velut pararius, conciliator, & interpres: qui partes contracturæ mediis ipse iungit.*

4. CATONIANVM ILLVD.] *Malim, Hecatonianum, cum Pinciano: & significatur sequens gnōmie, Quantulumcumque, & quæ sequuntur.*

5. EX LACV PROXIMO.] *Propertius: Ipsa petita lacu nunc mihi dulcis aqua est.*

6. MVLTÀ NIVE CLVSERO.] *Teneri potest. nam & aqua in vase circumdari niue solet, vt frigus capiat, niuis ipsius & vitij expers. Hodie etiam faciunt. Tamen alij, elisero.*

7. TIBVRTINVS CALIX.] *Fictilis.*

8. QVID SIT ERGO.] *De quo initio dixi, In commune debere proferrî.*

9. QVID EST ILLVD INANE?] *Improba vox, Inane: & faciam, In commune: vt ad ea verba alludat. Si tamen non superuacua: & certè in meo est, Quid est istud? iâmbè ego.*

10. PARAVERAM FISCOS.] *In quos pecuniam conicerem.*

11. QVOD PVBLICVM.] *Nam vectigalium redempturis prompta sape ad opes via.*

KK

12. IGNO-

promiseris. Ita tu pauperem iudicas, cui nihil deest? Suo, inquis, & patientiæ sive bene- A
ficio, non fortunæ. Ideò ergo illum non iudicas diuitem, quia diuitiæ eius desinere non
possunt? Vtrum malis habere multum, an satis? qui multum habet, plus cupit; quod
est argumentum, nondum illum satis habere: qui satis habet, cōsecutus est, quod num-
quam diuiti contingit, finem. An has ideò non putas esse diuitias, quia propter illas ne-
mo proscriptus est? quia propter illas nulli venenum filius, nulli vxor impexit? quia in
bello tutæ sunt? quia in pace otiosæ? Quia nec habere illas periculosum est, nec opero-
sum disponere? An parum habet, qui tantum non alget, non esurit, non sitit? plus Iupi-
ter non habet. Numquam parum est, quod satis est: numquam multum est, quod satis
non est. Post Darium & Indos pauper est Alexander Macedo: quærit quod suum fa-
ciat, scrutatur maria ignota, in Oceanum classes mittit nouas, & vt ita dicam, mundi
claustra perumpit. Quod naturæ satis est, homini non est. Inuentus est qui concupisce-
ret aliquid post omnia. Tanta est cæcitas mentium, & tanta initorum suorum vnici-
que, cum processit, obliuio. Ille modò ¹² ignobilis anguli non sine controuersia domi- B
nus, ¹³ de tanto sine terrarum per suum rediturus orbem tristis est. Neminem pecu-
nia diuitem fecit: imò contrà, nulli non maiorem sui cupiditatem incussit. Quæris, quæ
sit huius rei causa? plus incipit habere posse, qui plus habet. Ad summam, quem voles
mihi ex his quorum nomina ¹⁴ cum Crasso Licinoque numerantur, in medium licet
protrahas: afferat censum, & quidquid habet, & quidquid sperat, simul computet: iste,
si mihi credis, pauper est; si tibi, potest esse. At hic qui se ad id quod natura exigit, com-
posuit, non tantum extra sensum est paupertatis, sed extra metum. Sed vt scias, quàm
difficile sit res suas ad naturalem modum coarctare, hic ipse quem circa naturam dixi-
mus, quem tu vocas pauperem, habet aliquid & superuacui. At excæcant populum, &
in se conuertunt opes, si numerati multum ex aliquâ domo effertur, si multum auri te-
cto quoque eius illinitur, si familia aut corporibus electa, aut spectabilis cultu est. Om-
nium istorum felicitas in publicum spectat: ille quem nos & populo & fortunæ subdu-
ximus, beatus introitum est. Nam quod ad illos pertinet, apud quos falsò diuitiarum C
nomen inuasit occupata paupertas: sic diuitias habent, quomodo habere dicimur fe-
brein, cum illa nos habeat. Econtrariò dicere debemus: Febris illum tenet. eodem mo-
do dicendum est, Diuitiæ illum tenent. Nihil ergo monuisse te malim, quàm hoc,
quod nemo monetur satis: vt omnia naturalibus desideriis metiaris, quibus aut gra-
tis satis fiat, aut paruo. Tantum miscere vitia desideriis noli. Quæris quali mensâ,
quali argento, ¹⁵ quàm paribus ministeriis, ¹⁶ & leuibus, afferatur cibus? nihil præ-
ter cibum natura desiderat.

*Num tibi, cum fauces vrit sitis, aurea queris
Pocula? num esuriens fastidis omnia, præter
Pauonem rhombumque?*

Ambitiosa non est fames: contenta desinere est: quo desinat, non nimis curat. Infeli-
cis luxuriæ ista tormenta sunt. quærit quemadmodum post saturitatem quoque esu-
riat; quemadmodum non impleat ventrem, sed farciat; quemadmodum sitim primâ D
potione sedatam reuocet. Egregiè itaque Horatius negat ad sitim pertinere, quo po-
culo aqua, aut quàm eleganti manu ministretur. Nam si pertinere ad te iudicas,
¹⁷ quàm

12. IGNOBILIS ANGVLI.] *Macedoniæ. cui
prima claritas à Philippo.*

13. DE TANTO SINE TERRARVM.] *Diuites
aliquis, detecto.*

14. CVM CRASSO LICINOQVE.] *De
Crasso notum, nec de Licino ignotum. Iungit virum-
que & Persius:*

Nunc Licini in campos, nunc Crassi mittit
in ædes.

Fuit Augusti prædines libertus, de quo Dio lib. LIV.
et si Λικίνιος, siue Licinium vocat: Iuuenalis Sat. 1.

& Scholastes, Sidonius epist. VII. libri V. Carmen
de eo epitaphium:

Marmoreo hoc tumulo Licinus iacet, at Ca-
to nullo,
Pompeius paruo. credimus esse Deos?
Nominat iterum noster in epist. seq.

15. QVAM PARIIVS MINISTERIIS.] *Acta-
te, aut colore paribus. De Brevit. vit. cap. XXI. &
alibi in his Epistolis.*

16. ET LEVIBVS.] *Glabriè, vt alibi vocat, &
sine pilis.*

17. QVAM

A¹⁷ quàm crinitus puer, & quàm perlucidum tibi poculum porrigat, non sitis. Inter reliqua, hoc nobis natura præstitit præcipuum, quod necessitati fastidium excussit. Recipiunt superuacua delectum. Hoc parum decens, illud ¹⁸ parum lautum, oculos hoc meos lædit. Id actum est ab illo mundi conditore, qui nobis viuendi iura descripsit, vt salui essemus, non delicati. Ad salutem omnia parata sunt, & in promptu: deliciis omnia miserè ac sollicitè comparantur. Vtatur ergo hoc naturæ beneficio inter magna numerando: & cogitemus, nullo nomine melius illam meruisse de nobis, quàm quia quidquid ex necessitate desideratur, sine fastidio sumitur.

EPIST. CXX.

BONI notitia quomodo ad nos venerit? obseruatione, & collatione: Natura etiam ducente. Venit & ex contrario: id est, vitij detestatione. Describit Sapientem, & vulgo petenda aut timenda calcantem, etiam ipsam mortem. Denique vnum semper, & sibi constantem.

EPISTOLA tua per plures quæstiunculas vagata est, sed in vnâ constitit, & hanc expediri desiderat: Quomodo ad nos boni honestique prima notitia peruenerit. Hæc duo apud alios diuersa sunt, ¹ apud nos tantum diuisa. Quid sit hoc, dicam. Bonum putant esse aliqui, quod vtile est, itaque hoc & diuitiis, & equo, & vino, & calceo nomen imponunt: tanta est apud illos boni vilitas, & adeò vsque ad fordida descendit. Honestum putant, cui ratio recti officij constat: tamquam pie curatam patris senectutem, adiutam amici paupertatem, fortem expeditionem, prudentem moderatamque sententiam. ² Ista duo quidem facimus, sed ex vno. Nihil est bonum, nisi quod honestum est: quod honestum est, vtiq; bonum. Superuacuum iudico adicere, quid inter ista discriminis sit, cum sæpe dixerim. Hoc vnum dicam: Nihil nobis bonum videri, quo quis & malè vti potest. Vides autem, diuitiis, nobilitate, viribus quàm multi malè vtantur. Nunc ergo ad id reuertor, de quo desideras dici: Quomodo ad nos prima boni honestique notitia peruenerit. Hoc nos docere natura non potuit: semina nobis scientiæ dedit, scientiam non dedit. Quidam aiunt nos in notitiam incidisse: quod est incredibile, virtutis alicui speciem casu occurrisse. Nobis videtur obseruatio collegisse, & rerum sæpe factarum inter se collatio, per analogiam nostro intellectu & honestum & bonum iudicante. Hoc verbum cum Latini grammatici ciuitate donauerint, ego damnamandum non puto, nec in ciuitatem suam redigendum. Vtatur ergo illo non tantum tamquam recepto, sed tamquam vfitato. Quæ sit hæc analogia, dicam. Noueramus corporis sanitatem: ex hac collegimus esse aliquam & animi. noueramus corporis vires: ex his collegimus esse & animi robur. Aliqua benigna facta, aliqua humana, aliqua fortia, nos obstupefecerant: hæc cepimus tamquam perfecta mirari. Suberant illis multa vitia, quæ species alicuius conspicui facti fulgorque celabat: hæc dissimulauimus. Natura iubet augere laudanda: nemo non gloriam vltra verum tulit. Ex his ergo speciem ingentis boni traximus. Fabricius Pyrrhi regis aurum repulit, maiusque regno iudicauit, regias opes posse contemnere. Idem, medico Pyrrhi promittente venenum se regi daturum, monuit Pyrrhum, cauere insidias. Eiusdem animi fuit, auro non vinci, veneno non vincere. Admirati sumus ingentem virum, quem non regem, non contra regem promissa flexissent, boni exempli tenacem: quod difficillimum est, in bello innocentem: qui ali-

17. QVAM CRINITVS PVER.] *Qui à poculis, muliebri plerumque habitu erant, capillitio fluente & longo. Imò & aly pedagogiani serè pueri. Vnde Martialis: Crinite, Line, pedagoge turba: Horatius de sali mollicello:*

Discrimen obscurum solutis
Crinibus, ambiguoque vultu.

18. PARVM LAVTVM.] *Olim corvexi: nam libri, laudatum.*

EPIST. CXX. I. APVD NOS TANTVM DIVISA.] *Quomodo, & quatenus, epist. CXVIII. circa medium, copiose.*

2. ISTA DVQ; QVIDEM FACIMVS.] *Nempe nos Stoici.*